

# VU Research Portal

## **Noot bij NJ 2017/472 Uitleg belediging ambtenaar ter zake van rechtmatige uitoefening bediening conform art. 267 Sr**

Rozemond, N

2017

### **document license**

Unspecified

[Link to publication in VU Research Portal](#)

### **citation for published version (APA)**

Rozemond, N., (2017). *Noot bij NJ 2017/472 Uitleg belediging ambtenaar ter zake van rechtmatige uitoefening bediening conform art. 267 Sr*

### **General rights**

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

### **Take down policy**

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

### **E-mail address:**

[vuresearchportal.ub@vu.nl](mailto:vuresearchportal.ub@vu.nl)

## Uitleg belediging ambtenaar 'ter zake van' rechtmatige uitoefening bediening conform art. 267 Sr.

HR 19-09-2017, ECLI:NL:HR:2017:2394, m.nt. N. Rozemond

**Instantie**

Hoge Raad (Strafkamer)

**Datum**

19 september 2017

**Magistraten**

Mrs. A.J.A. van Dorst, J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend, E.F. Faase, M.J. Borgers

**Zaaknummer**

15/05003

**Conclusie**

A-G mr. A.E. Harteveld

**Noot**

N. Rozemond

**Folio weergave**

[Download gedrukte versie \(PDF\)](#)

**JCDI**

JCDI:ADS124418:1

**Vakgebied(en)**

Materieel strafrecht / Delicten Wetboek van Strafrecht

**Brondocumenten**

ECLI:NL:HR:2017:2394, Uitspraak, Hoge Raad (Strafkamer), 19-09-2017

ECLI:NL:PHR:2017:840, Conclusie, Hoge Raad (Advocaat-Generaal), 20-06-2017

Beroepschrift, Hoge Raad, 27-05-2016

**Wetingang**

Art. 266, 267 Sr

### Essentie

**Uitleg belediging ambtenaar 'ter zake van' rechtmatige uitoefening bediening conform art. 267 Sr.** De wetgever heeft met dit bestanddeel tot uitdrukking gebracht dat de daarmee samenhangende strafverhoging uitsluitend in aanmerking komt indien tussen de belediging en de uitoefening van de bediening een temporeel verband bestaat of indien de belediging met betrekking tot de uitoefening van de bediening is gedaan. Die relatie moet betrekking hebben niet op de enkele hoedanigheid van de ambtenaar, maar op de uitoefening van zijn bediening. Het oordeel dat sprake is van een belediging van een ambtenaar 'ter zake van' de rechtmatige uitoefening van de bediening op de enkele grond dat de ambtenaar wordt beledigd 'in zijn hoedanigheid van politieambtenaar' — dus ook indien die relatie ontbreekt — geeft daarmee blijk van een onjuiste uitleg van art. 267 Sr.

### Partij(en)

*Arrest* op het beroep in cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof Den Haag van 14 oktober 2015, nummer 22/000532-15, in de strafzaak tegen: J., adv.: mr. C.M.H. van Vliet, te 's-Gravenhage.

### Voorgaande uitspraak

### Cassatiemiddel:

#### Middel

Het recht — in het bijzonder artikel 359 Sv en de artikelen 266, 267 Sr en 164 Sv — zijn geschonden en/of naleving is

verzuimd van op straffe van nietigheid in acht te nemen vormvoorschriften, doordat het Gerechtshof ten onrechte, althans onvoldoende gemotiveerd is gekomen tot een bewezenverklaring van een belediging van een ambtenaar in functie.

## Toelichting

1.

Aan J. is als volgt tenlastegelegd:

hij op of omstreeks 26 november 2014 te 's-Gravenhage opzettelijk beledigend (een) ambtenaar(en), te weten verbalisant 1 en/of verbalisant 2 en/of verbalisant 3, gedurende en/of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn/haar/hun bediening, in diens/dier tegenwoordigheid meerdere malen zijn middelvinger in de richting van die verbalisant 1 en/of verbalisant 2 en/of verbalisant 3 heeft opgestoken en/of met de hand en de mond op en neer gaande pijpbewegingen heeft gemaakt in de richting van die verbalisant 1 en/of verbalisant 2 en/of verbalisant 3.

2.

Het tenlastegelegde zou zijn begaan tijdens een zitting van het Gerechtshof Den Haag alwaar J. terecht stond voor de bedreiging van verbalisant 3. Deze was aangever in de zaak die toen diende. verbalisant 1 en verbalisant 2 waren toevoorder.

3.

Het Gerechtshof heeft het tenlastegelegde bewezenverklaard met de volgende motivering:

“Anders dan de raadvrouw en de advocaat-generaal is het hof van oordeel dat wettig en overtuigend bewezen kan worden dat de politieagenten verbalisant 1, verbalisant 2 en verbalisant 3 ten tijde van het ten laste gelegde ook ‘terzake van de rechtmatige uitoefening’ van hun bediening waren. Daarvan is immers ook sprake wanneer een verbalisant gedurende zijn vrije tijd beledigd wordt in zijn hoedanigheid van politieambtenaar, Daarvan is in casu sprake. De verdachte heeft immers bij de politie verklaard dat hij de mensen die bij het uitroepen van de zaak ook opstonden, herkende als politieagenten. De zaak waarvoor hij op dat moment terechtstond betrof een strafbaar feit tegen één van die agenten gepleegd.”

4.

Het Gerechtshof motiveert de bewezenverklaring door te stellen dat er sprake is van een rechtmatige uitoefening van de bediening wanneer een politieagent in zijn vrije tijd wordt beledigd. Dat moge zo zijn, maar dat laat onverlet dat de belediging wel moet zien op de uitoefening van zijn functie: de belediging moet de rechtmatige uitoefening betreffen. Op welke wijze de belediging de rechtmatige uitoefening van de bediening in deze kwestie betreft wordt door het Hof niet gemotiveerd.

5.

De woorden ‘ter zake van’ verwijzen naar hetgeen tot de belediging aanleiding heeft gegeven: de functie-uitoefening van de ambtenaar. [\[1\]](#) Het enkele feit dat J. zou hebben verklaard dat hij de mensen in de zaal herkende als politieagenten kan de conclusie niet dragen dat de belediging zag op de uitoefening van die functie.

6.

Het Gerechtshof had niet tot een veroordeling kunnen komen. Niet enkel is er geen sprake van belediging van een ambtenaar (gedurende of) terzake de uitoefening van zijn bediening, ook het terugvallen op het gronddelict artikel 266 strafvordering is niet mogelijk gezien het ontbreken van een klacht. Uw Raad overweegt dat het bepaalde in art. 164 Sv ertoe strekt te doen vaststaan dat de tot klacht gerechtigde persoon uitdrukkelijk heeft verzocht een strafvervolgning in te stellen. [\[2\]](#) Die klacht ontbreekt in casu. Het hof had moeten vrijspreken ten aanzien van artikel 267 en vervolgens het openbaar ministerie niet-ontvankelijk dienen te verklaren in de vervolging ter zake 266 Sr. Hierin ligt direct ook het belang van J. bij deze cassatie nu hij ten onrechte tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf is veroordeeld.

7.

Het hof is ten onrechte tot een bewezenverklaring gekomen.  
De bewezenverklaring is onvoldoende en onbegrijpelijk gemotiveerd.

## Conclusie

### Conclusie A-G mr. A.E. Hartevelt:

1.

De verdachte is bij arrest van 14 oktober 2015 door het Gerechtshof Den Haag wegens 'eenvoudige belediging, terwijl de belediging wordt aangedaan aan een ambtenaar ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, meermalen gepleegd' veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van twee weken.

## 2.

Het cassatieberoep is ingesteld namens de verdachte en mr. C.M.H. van Vliet, advocaat te 's-Gravenhage, heeft een middel van cassatie voorgesteld.

## 3. Het middel

### 3.1.

Het middel klaagt dat het hof ten onrechte, althans onvoldoende gemotiveerd is gekomen tot een bewezenverklaring van een belediging van een ambtenaar in functie.

### 3.2.

Ten laste van de verdachte heeft het hof bewezenverklaard dat:

"hij op 26 november 2014 te 's-Gravenhage opzettelijk beledigend ambtenaren, te weten verbalisant 1 en verbalisant 2 en verbalisant 3, ter zake van de rechtmatige uitoefening van hun bediening, in dier tegenwoordigheid meerdere malen zijn middelvinger in de richting, van verbalisant 1 en verbalisant 2 en verbalisant 3 heeft opgestoken en met de hand en de mond op en neer gaande pijpbewegingen heeft gemaakt in de richting van verbalisant 1 en verbalisant 2 en verbalisant 3."

### 3.3.

Het bestreden arrest houdt, voor zover van belang, het volgende in:

#### "Gevoerd verweer

Zowel de advocaat-generaal als raadvrouw heeft aangevoerd dat, nu niet bewezen kan worden verklaard dat de aangevers werkzaam waren in de rechtmatige uitoefening van hun bediening, de verdachte zal moeten worden vrijgesproken van dat onderdeel van het tenlastegelegde feit.

Anders dan de raadvrouw en de advocaat-generaal is het hof van oordeel dat wettig en overtuigend bewezen kan worden dat de politieagenten verbalisant 1, verbalisant 2 en verbalisant 3 ten tijde van het ten laste gelegde ook 'ter zake van de rechtmatige uitoefening' van hun bediening waren. Daarvan is immers ook sprake wanneer een verbalisant gedurende zijn vrije tijd beledigd wordt in zijn hoedanigheid van politieambtenaar. Daarvan is in casu sprake. De verdachte heeft immers bij de politie verklaard dat hij de mensen die bij het uitroepen van de zaak ook opstonden herkende als politieagenten. De zaak waarvoor hij op dat moment terechtstond betrof een strafbaar feit tegen één van die agenten gepleegd.

Het hof verwerpt dan ook het verweer."

### 3.4.

De tenlastelegging en bewezenverklaring zijn toegesneden op de artikelen 266 en 267 Sr. Art. 266 lid 1 Sr luidt:

"Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding, hetzij iemand, in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding, aangedaan, wordt, als eenvoudige belediging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie."

Art. 267 Sr houdt, voor zover van belang, in:

"De in de voorgaande artikelen van deze titel bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de belediging wordt aangedaan aan:

(...)

2° een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening

(...)"

### 3.5.

In de toelichting op het middel wordt gesteld dat "het zo moge zijn dat, zoals het hof overweegt, er sprake is van een rechtmatige uitoefening van de bediening wanneer een politieagent in zijn vrije tijd wordt beledigd, maar dat dit onverlet laat dat de belediging moet zien op 'de uitoefening van zijn functie' en dat het hof niet heeft gemotiveerd op welke wijze de belediging de rechtmatige uitoefening van de bediening in deze kwestie betreft".

### 3.6.

Voor zover het middel bedoelt te klagen dat ontoereikend is gemotiveerd dat de verdachte verbalisant 1, verbalisant 2 en

verbalisant 3 heeft beledigd 'ter zake van' de rechtmatige uitoefening van hun bediening stel ik voorop dat de woorden 'ter zake van (etc.)' in art. 267 Sr slechts aanwijzen wat tot de belediging aanleiding heeft gegeven.<sup>[1.]</sup> Anders dan uit een conclusie van mijn ambtgenoot Vellinga zou kunnen worden afgeleid betekent dit mijns inziens niet dat uit de bewijsvoering moet blijken dat de aanleiding voor de belediging de specifieke — rechtmatige — uitoefening van de bediening van de ambtenaar *zelf* is,<sup>[2.]</sup> maar slechts dat (de aanleiding tot) die belediging *een situatie betreft waarin* de ambtenaar zijn bediening rechtmatig uitoefent. Als de wetgever wel een verdergaand verband tussen de aanleiding van de belediging en de (rechtmatige) uitoefening van de bediening van de ambtenaar zou eisen, zou i) dit tenlastegelegde bestanddeel zelden bewezen kunnen worden en ii) het verschil in betekenis tussen de beide in art. 267 sub 2 Sr neergelegde omstandigheden 'gedurende' respectievelijk 'ter zake van' wel erg groot zijn, nu het woord 'gedurende' immers slechts op een temporeel aspect wijst.<sup>[3.]</sup> De belediging 'ter zake van' moet kortom zien op de uitoefening van de functie van ambtenaar.<sup>[4.]</sup> Het is dus ook, anders dan de politierechter in de onderhavige zaak meende, bij het bestanddeel 'ter zake van (etc.)' niet van belang of de ambtenaar op het moment van belediging wettelijke taken uitvoerde.<sup>[5.]</sup>

### 3.7.

Gelet op het voorgaande heeft het hof, door te overwegen a) dat de verdachte de in de bewezenverklaring bedoelde personen voorafgaande aan het plegen van het feit had herkend als politieagenten en b) dat de bewezenverklarde beledigingen plaats hadden tijdens een terechtzitting in een strafzaak waarin de verdachte terechtstond wegens het plegen van een strafbaar feit tegen één van die agenten,<sup>[6.]</sup> toereikend gemotiveerd dat de verdachte de in de bewezenverklaring bedoelde politieagenten heeft beledigd 'ter zake van de rechtmatige uitoefening van hun bediening'.

### 3.8.

Het middel faalt.

## Uitspraak

### Hoge Raad:

## 2. Beoordeling van het middel

### 2.1.

Het middel klaagt over de bewezenverklaring voor zover inhoudende dat de verdachte de in de bewezenverklaring genoemde ambtenaren heeft beledigd 'ter zake van' de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

#### 2.2.1.

Aan de verdachte is tenlastegelegd dat:

"hij op of omstreeks 26 november 2014 te 's-Gravenhage opzettelijk beledigend (een) ambtena(a)r(en), te weten verbalisant 1 en/of verbalisant 2 en/of verbalisant 3, gedurende en/of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn/haar/hun bediening, in diens/dier tegenwoordigheid meerdere malen zijn middelvinger in de richting van verbalisant 1 en/of verbalisant 2 en/of verbalisant 3 heeft opgestoken en/of met de hand en de mond op en neer gaande pijpbewegingen heeft gemaakt in de richting van verbalisant 1 en/of verbalisant 2 en/of verbalisant 3."

#### 2.2.2.

Daarvan heeft het Hof bewezenverklaard dat:

"hij op 26 november 2014 te 's-Gravenhage opzettelijk beledigend ambtenaren, te weten verbalisant 1 en verbalisant 2 en verbalisant 3, ter zake van de rechtmatige uitoefening van hun bediening, in diens tegenwoordigheid meerdere malen zijn middelvinger in de richting van verbalisant 1 en verbalisant 2 en verbalisant 3 heeft opgestoken en met de hand en de mond op en neer gaande pijpbewegingen heeft gemaakt in de richting van verbalisant 1 en verbalisant 2 en verbalisant 3."

#### 2.2.3.

Deze bewezenverklaring steunt op de volgende bewijsmiddelen:

"1.

Een proces-verbaal van aangifte d.d. 26 november 2014 van de Politie Eenheid Den Haag met nr. PL1500-2014303649-1. Dit proces-verbaal houdt onder meer in (pagina 12 tot en met 14):

als de op 26 november 2014 afgelegde verklaring van verbalisant 2:

Op 26 november 2014 bevond ik mij tijdens diensttijd op het Paleis van Justitie gelegen aan de Prins Clauslaan te Den Haag. Ik was hier samen met mijn collega's verbalisant 3 en verbalisant 1 om een hoger beroepszaak bij te wonen tegen de

verdachte J., geboren op geboortedatum 1991. J. had collega verbalisant 3 bedreigd en was tegen de uitspraak van de politierechter in hoger beroep gegaan.

Omstreeks 10.15 uur was ik samen met mijn collega's verbalisant 3 en verbalisant 1 in de rechtszaal G2 en wij namen plaats op de stoelen bestemd voor het publiek.

Vervolgens zag ik dat J. plaats nam op de plaats die bestemd was voor de verdachte. Ik zat samen met mijn collega's op de voorste rij en ik had rechtstreeks zicht op de rug van J. Ik zag dat J. zijn handen achter zijn stoel in elkaar vouwde en vervolgens zijn rechter middelvinger strekte en de overige vingers boog. Ik zag dat hij zijn middelvinger opstak. Vervolgens zag ik dat hij een op en neergaande beweging maakte met zijn middelvinger. Ik zag dat J. dit bleef doen over een periode van ongeveer 1 minuut. Deze middelvinger kon niet anders bedoeld zijn dan voor ons omdat wij recht achter J. zaten en direct zicht hadden op zijn rug. Ik voelde mij dan ook in mijn goede naam en eer aangetast.

Toen de zitting vorderde en de advocaat-generaal haar pleidooi gehouden had was de advocaat van J. aan de beurt. Ik zag dat hij naar de drie rechters liep en hen een aantal documenten overhandigde. Op datzelfde moment zag ik dat J. zich omdraaide. Ik zag dat hij de richting van mij en mijn collega's op keek. Vervolgens zag ik dat hij zijn rechterarm boog en zijn rechtervuist balde. Ik zag dat hij zijn rechtervuist naar zijn mond bracht. Vervolgens zag ik dat J. zijn linkerwang bolde. Hierop zag ik dat J. met zijn hand op en neer ging. Ik zag dat bij de opwaartse bewegingen de bolling in zijn wang verscheen en bij de neerwaartse beweging de bolling in zijn wang verdween. Ik zag dat hij zogenaamde 'pijpbewegingen' maakte. Ik zag dat hij ons aankeek bij het maken van deze bewegingen. Ik zag dat J. een aantal van deze 'pijpbewegingen' maakte. Ik voelde mij op dat moment beledigd en in mijn goede naam en eer aangetast.

## 2.

Een proces-verbaal van aangifte d.d. 26 november 2014 van de Politie Eenheid Den Haag met nr. PL1500-2014303680-1. Dit proces-verbaal houdt onder meer in (pagina 16 tot en met 18):

als de op 26 november 2014 afgelegde verklaring van verbalisant 1:

Op 26 november 2014 omstreeks 09:55 uur, bevond ik mij samen met collega verbalisant 3 en verbalisant 2 in het paleis van justitie te Den Haag.

Er zou aldaar te 10:00 uur het hoger beroep van de verdachte J., geboren op geboortedatum 1991, plaatsvinden.

Wij liepen de rechtszaal in en gingen links schuin achter J. zitten. Wij zagen dat hij met zijn rug naar ons toe zat.

Ik hoorde kort nadat de zaak was aangegeven verbalisant 2 zeggen: 'Kijk nou hij steekt gewoon zijn middelvinger naar ons op'. Ik zag dat J. zijn twee handen achter de stoel tegen elkaar had. Ik zag dat hij van zijn rechterhand zijn middelvinger opstak. Ik zag dat hij deze meerdere malen snel heen en weer bewoog. Ik zag dat hij hierna met zijn middelvinger kort in onze richting wees. Ik zag dat hij met zijn overige vingers bewoog maar zijn middelvinger daarbij steeds gestrekt onze richting op wees. Ik zag dat dit zich enkele malen herhaalde. Ik voelde mij beledigd en in mijn goede naam en eer aangerand.

Ik zag dat de advocaat van J. tijdens de rechtszitting richting rechters liep om deze enkele documenten te overhandigen. Ik zag dat J. in onze richting keek.

Ik zag dat hij zijn rechtervuist balde en deze snel op en neer bewoog. Ik zag dat hij zijn linkerwang bolde en deze bij iedere op en neer gaande beweging introk. Ik zag dat hij dat snel achter elkaar enkele malen herhaalde. Ik kan de beweging omschrijven als een zogenaamde 'pijpbeweging'. Ik zag dat J. hierna met minachting onze kant op keek en begon te lachen. Ik voelde mij door de 'pijpbeweging' die J. in mijn richting deed beledigd en in mijn eer en goede naam aangerand.

## 3.

Een proces-verbaal van aangifte d.d. 26 november 2014 van de Politie Eenheid Den Haag met nr. PL1500-2014303721-1. Dit proces-verbaal houdt onder meer in (pagina 20 tot en met 22):

als de op 26 november 2014 afgelegde verklaring van verbalisant 3:

Op 26 november 2014, omstreeks 10.00 uur, bevond ik mij verbalisant verbalisant 3, hoofdagent van de Politie eenheid Den Haag, in het Paleis van Justitie te Den Haag. Ik was samen met collega verbalisant 2 en verbalisant 1.

Omstreeks 10:10 uur werden wij zaal G2 ingeroepen voor aanvang van de zitting.

Ik zag dat verdachte J. recht voor ons zat met zijn rug naar ons toe.

Ik zag dat J. meerdere malen met zijn vingers gebaren maakte in onze richting. Ik zag dat hij meerdere keren zijn middelvinger omhoog stak. Dit was niet zichtbaar voor de leden van de kamer, daar zijn handen zich achter zijn lichaam bevonden. Aangezien wij de enige personen waren die achter hem zaten, kan het niet anders zijn dan dat hij dit naar ons had gericht. Ik voelde mij door de gebaren van J. beledigd.

## 4.

Een proces-verbaal van verhoor verdachte d.d. 30 december 2014 van de Politie Eenheid Den Haag met nr. PL1500-2014303649-2. Dit proces-verbaal houdt onder meer in (pagina 23 en 24):

als de op 30 december 2014 afgelegde verklaring van de verdachte:

Op 26 november 2014 moest ik verschijnen op de rechtbank (naar het hof begrijpt: het gerechtshof) in verband met een

eerdere bedreiging die mij ten laste was gelegd.

Ik had op de gang plaatsgenomen in afwachting van de zitting. Na enige tijd hoorde ik mijn naam roepen. Ik zag dat nog drie of vier mensen opstonden. Ik herkende toen dat het politieagenten waren. Drie agenten betraden de zaal. Ik nam plaats op de stoel voor de rechters. Achter mij namen de agenten plaats.

Vraag verbalisant: Tijdens de terechtzitting hebben de politieagenten waargenomen het opsteken van de middelvinger en het maken van obscene gebaren (pijpen).

Verklaring verdachte: Ik kan u verklaren dat deze gebaren door mij wel zijn gedaan.”

#### **2.2.4.**

Het Hof heeft ten aanzien van de bewezenverklaring voorts het volgende overwogen:

“Zowel de advocaat-generaal als raadvrouw heeft aangevoerd dat, nu niet bewezen kan worden verklaard dat de aangevers werkzaam waren in de rechtmatige uitoefening van hun bediening, de verdachte zal moeten worden vrijgesproken van dat onderdeel van het tenlastegelegde feit.

Anders dan de raadvrouw en de advocaat-generaal is het hof van oordeel dat wettig en overtuigend bewezen kan worden dat de politieagenten verbalisant 1, verbalisant 2 en verbalisant 3 ten tijde van het ten laste gelegde ook 'terzake van de rechtmatige uitoefening' van hun bediening waren. Daarvan is immers ook sprake wanneer een verbalisant gedurende zijn vrije tijd beledigd wordt in zijn hoedanigheid van politieambtenaar. Daarvan is in casu sprake. De verdachte heeft immers bij de politie verklaard dat hij de mensen die bij het uitroepen van de zaak ook opstonden, herkende als politieagenten. De zaak waarvoor hij op dat moment terechtstond betrof een strafbaar feit tegen één van die agenten gepleegd. Het hof verwerpt dan ook het verweer.”

#### **2.3.**

De tenlastelegging en bewezenverklaring zijn toegesneden op art. 266, eerste lid, in verbinding met art. 267 Sr. Daarom moeten de daarin voorkomende woorden 'ter zake van' de uitoefening van zijn bediening geacht worden aldaar te zijn gebezigd in dezelfde betekenis als daaraan toekomt in genoemd art. 267 Sr.

#### **2.4.**

Art. 267 Sr houdt in dat de in art. 266, eerste lid, Sr — een klachtmisdrijf — op eenvoudige belediging gestelde gevangenisstraf van drie maanden met een derde kan worden verhoogd indien de belediging wordt aangedaan aan 'een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening'. Aldus heeft de wetgever tot uitdrukking gebracht dat die strafverhoging uitsluitend in aanmerking komt indien tussen de belediging en de uitoefening van de bediening een temporeel verband bestaat dan wel de belediging met betrekking tot de uitoefening van de bediening is gedaan. Voormelde relatie moet betrekking hebben niet op de enkele hoedanigheid van de ambtenaar maar op de uitoefening van zijn bediening. 's Hof's kennelijke oordeel dat sprake is van een belediging van een ambtenaar 'ter zake van' de rechtmatige uitoefening van de bediening op de enkele grond dat de ambtenaar wordt beledigd 'in zijn hoedanigheid van politieambtenaar' — dus ook indien bedoelde relatie ontbreekt — geeft derhalve blijk van een onjuiste uitleg van art. 267 Sr.

#### **2.5.**

Het middel is terecht voorgesteld.

#### **2.6.**

Nu het Hof niet heeft bewezenverklaard dat de belediging is aangedaan gedurende de uitoefening van de bediening, kan onbesproken blijven of de in de gebezigde bewijsmiddelen vervatte vaststellingen — naar de kern bezien hierop neerkomend dat de beledigde politieagenten als toehoorders aanwezig waren bij de behandeling van een strafzaak tegen de verdachte waarin door een van hen aangifte was gedaan — daartoe toereikend zijn.

### **3. Slotsom**

Hetgeen hiervoor is overwogen brengt mee dat de bestreden uitspraak niet in stand kan blijven en als volgt moet worden beslist.

### **4. Beslissing**

De Hoge Raad:

vernietigt de bestreden uitspraak;

wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Den Haag, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

### **Noot**



## 1.

Wat betekent het begrip 'ter zake' in art. 267 onder 2° Sr? Volgens deze bepaling kan de gevangenisstraf op belediging met een derde worden verhoogd wanneer de belediging wordt aangedaan aan een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening. In dit geval heeft de verdachte drie politieagenten beledigd door meerdere malen zijn middelvinger naar hen op te steken en pijpbewegingen te maken in hun richting. Hij deed dat tijdens de zitting in hoger beroep waarop hij terechtstond wegens bedreiging van één van de agenten.

Het Hof Den Haag was van oordeel dat de drie agenten op dat moment 'terzake van de rechtmatige uitoefening van hun bediening' waren. Volgens het hof is daarvan immers ook sprake wanneer een verbalisant gedurende zijn vrije tijd beledigd wordt in zijn hoedanigheid van politieagent. Dat was hier het geval, omdat de verdachte heeft verklaard dat hij de politieagenten als zodanig heeft herkend. De zaak waarvoor hij terechtstond, betrof een strafbaar feit tegen één van deze agenten, aldus het hof.

Taalkundig klopt de motivering van het hof niet helemaal en zij sluit ook niet aan bij de tekst van art. 267 Sr. Volgens het hof waren de agenten ter zake van de rechtmatige uitoefening van hun bediening. Art. 267 Sr bepaalt echter dat de belediging wordt aangedaan gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van de bediening. Niet de ambtenaar, maar de belediging dient dus ter zake van de uitoefening van de bediening te zijn.

De Hoge Raad leest de overweging van het hof zo dat het hof daarin tot uitdrukking brengt dat een belediging van een ambtenaar 'in zijn hoedanigheid van politieambtenaar' ook onder art. 267 Sr valt. Dat is volgens de Hoge Raad te ruim. Er moet een temporeel verband bestaan tussen de belediging en de uitoefening van de bediening of de belediging moet zijn gedaan met betrekking tot de uitoefening van de bediening. Het enkele feit dat de belediging wordt gedaan tegenover iemand in zijn hoedanigheid van ambtenaar is dus niet voldoende.

## 2.

Advocaat-Generaal Harteveld komt in deze zaak tot een andere conclusie, omdat hij van oordeel is dat de belediging wel ter zake van de uitoefening van de bediening van de agenten was. Hij ziet een verband tussen de belediging van de drie agenten en de bedreiging waarvoor de verdachte werd vervolgd. Die bedreiging betrof één van de drie agenten (punt 3.7 van zijn conclusie).

Dat lijkt echter onvoldoende te zijn om te kunnen concluderen dat de belediging van deze drie agenten is gedaan ter zake van de uitoefening van hun bediening. Daarvoor zou allereerst meer bekend moeten zijn omtrent de aard van de bedreiging van één van de agenten en de omstandigheden waaronder deze bedreiging heeft plaatsgevonden. Het is mogelijk dat deze bedreiging werd gedaan gedurende de rechtmatige uitoefening van hun bediening door de drie slachtoffers van de belediging, maar daarover heeft het hof niets vastgesteld. In zijn overwegingen legt het hof wel een verband met de eerdere bedreiging, maar dat verband lijkt het gegeven te betreffen dat de verdachte één van de agenten als opsporingsambtenaar heeft herkend. Daaruit volgt nog geen verband tussen de belediging en de uitoefening van de bediening door de bedreigde agent of de twee andere agenten.

Wanneer de verdachte de agent heeft bedreigd gedurende of ter zake van de uitoefening van zijn bediening, zou een verband kunnen worden gelegd met de latere belediging van deze agent. Dat zou dan uit de beledigende gebaren van de verdachte op de zitting en het verband tussen die gebaren, de zitting, de eerdere bedreiging en de eerdere uitoefening van zijn bediening door die agent kunnen worden afgeleid, maar ook daarover heeft het hof niets vastgesteld.

Bovendien zou met een dergelijke vaststelling nog niet zijn bewezen dat de verdachte ook de twee andere agenten heeft beledigd ter zake van de rechtmatige uitoefening van hun bediening. Wanneer geen verband zou bestaan tussen deze agenten en de eerdere bedreiging en de daarmee samenhangende uitoefening van zijn bediening door de bedreigde agent, worden zij slechts in hun hoedanigheid van politieagenten beledigd. Dat valt volgens de Hoge Raad niet onder art. 267 Sr (het gaat hier wellicht om collega's die ter ondersteuning van de bedreigde agent meegingen naar de zitting, maar ook daarover bevatten de overwegingen van het hof geen aanwijzingen). De beledigingen van deze twee agenten in hun hoedanigheid van opsporingsambtenaar kunnen alleen op klacht worden vervolgd (art. 269 Sr).

## 3.

Het is niet uitgesloten dat in dit geval de belediging de bedreigde ambtenaar betrof ter zake van de uitoefening van zijn bediening. Daarvoor zouden dan wel meer feiten moeten worden vastgesteld dan nu uit de overwegingen van het hof blijken. In abstracto kan wellicht iets meer worden gezegd over het verband dat is vereist tussen de belediging en de bediening.

Een belediging moet allereerst bestaan uit uitlatingen of gedragingen die de eer of goede naam van de ambtenaar aantasten (Machielse, Noyon/Langemeijer/Rommelink, titel XVI Sr, aant. 3). Vervolgens moet worden vastgesteld dat de aantasting van die eer of goede naam verband houdt met een eerdere uitoefening van zijn bediening door die ambtenaar.



Dat verband zou tot uitdrukking kunnen komen in de uitlating. De dader voegt een ambtenaar een beledigende uitlating toe en zegt daarbij dat hij dat doet vanwege een eerdere situatie waarin de ambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening was (bijvoorbeeld: "je bent een kankerlijer omdat je me die bekeuring gaf").

Het enkele feit dat een verdachte een beledigende uitlating over een agent op een Instagram-account zet ("Wijkagent [A] respect moet je hebben voor me flikker"), betekent echter nog niet dat de verdachte de agent beledigt ter zake van de uitoefening van zijn bediening (in andere zin Rb. Midden-Nederland 20 juli 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:4083). Ook de belediging in een brief aan een wethouder dat zij een 'goor rotwijf met varkenskop' is, legt nog geen inhoudelijk verband met de uitoefening van haar bediening. Dat verband vloeit ook niet voort uit het gegeven dat de wethouder 'zich als mens in het algemeen en als wethouder in het bijzonder beledigd voelt' (in andere zin Rb. Den Haag 24 april 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:4028). De mededeling tegen een buurtbewoner dat een opsporingsambtenaar 'een corrupte wijkagent' is, zou wel als een inhoudelijke verwijzing kunnen worden opgevat naar de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, hoewel die verwijzing tamelijk ruim en ongespecificeerd is (Rb. Oost-Brabant 13 oktober 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:5389, vgl. Hof 's-Hertogenbosch 24 november 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:5236 en Hof Arnhem-Leeuwarden 27 mei 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:3979).

Bij gedragingen zoals het opsteken van een middelvinger is het verband met de bediening moeilijk te leggen, omdat de gedraging zelf geen inhoudelijke verwijzing bevat naar een eerdere gebeurtenis die onder art. 267 Sr valt. Het verband zou kunnen worden afgeleid uit de context waarin de gedraging is verricht, zoals in dit geval een terechtzitting die een bepaald verband heeft met een eerdere uitoefening van de bediening door een ambtenaar (bijvoorbeeld het geven van een bekeuring waarbij de verdachte de ambtenaar heeft bedreigd). Het verband tussen de eerder uitgeoefende bediening en de latere belediging vereist dan wel een nadere uitleg waarin dat verband wordt verduidelijkt (en die uitleg ontbreekt in het arrest van het hof).

Bovendien is vereist dat de dader opzet heeft (eventueel in voorwaardelijke zin) op de omstandigheden uit art. 267 Sr (Machielse, Noyon/Langemeijer/Remmelink, art. 267 Sr, aant. 4: alleen de rechtmatigheid van de uitoefening is geobjectiveerd). In geval van gedragingen zoals het opsteken van een middelvinger zouden daarover vragen aan de verdachte kunnen worden gesteld, die daarop zou kunnen verklaren dat hij een beledigend gebaar heeft gemaakt omdat hij boos was vanwege de handeling of de houding van een ambtenaar tijdens een eerdere uitoefening van zijn bediening. Een dergelijke verklaring zou tegelijk bewijs van opzet en van verband met de eerdere uitoefening van de bediening zijn. Wanneer de verdachte echter zou verklaren dat hij het beledigende gebaar maakte omdat hij nu eenmaal een hekel heeft aan politieagenten (hij stak daarom zijn middelvinger op naar alle aanwezige agenten op de zitting), is uit die verklaring moeilijk af te leiden dat zijn opzet betrekking had op een eerdere uitoefening van de bediening door deze agenten. Wanneer een dergelijke verklaring geloofwaardig wordt geacht, zou het om een gewone belediging gaan.

#### 4.

De strekking van art. 267 Sr kan een rol spelen bij de uitleg en de toepassing van deze bepaling. Die strekking is allereerst de bescherming van de eer of goede naam van de ambtenaar bij de rechtmatige uitoefening van zijn bediening. Bij de belediging van ambtenaren speelt ook het belang van de openbare orde en het openbare gezag een rol (Janssens, T&C Sr, art. 267, aant. 7c, en Blom, 'Belediging van een agent: een geval apart!', *DD* 2011/28).

Beledigingen tijdens de uitoefening van de bediening kunnen het gezag van de ambtenaar ondermijnen en daardoor belemmerend werken bij de uitoefening van zijn bediening (zie bijvoorbeeld Hof Den Haag 2 september 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:2403 en Hof Den Haag 14 maart 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:3950). Bij latere beledigingen is het minder duidelijk op welke wijze de openbare orde of het openbare gezag in het geding is (bijvoorbeeld wanneer een rechercheur tijdens een verhoor bij de raadsheer-commissaris 'sukkel' wordt genoemd door een advocaat: Hof 's-Hertogenbosch 29 april 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:1593: die uitlating zou betrekking kunnen hebben op wat hij tijdens het verhoor zegt en niet wat hij tijdens zijn bediening heeft gedaan). Het is mogelijk dat ambtenaren bij de uitoefening van hun bediening worden belemmerd wanneer zij later met beledigingen kunnen worden geconfronteerd vanwege de wijze waarop zij hun functie hebben uitgeoefend. Door die latere beledigingen zou ook hun gezag kunnen worden aangetast om in toekomstige gevallen opnieuw handelend te kunnen optreden.

Dat zou ook het effect kunnen zijn van beledigingen vanwege de hoedanigheid van ambtenaar op zich, maar hier trekt de tekst van de wet een grens. Dergelijke beledigingen vallen niet onder de strafverzwarende omstandigheden van art. 267 Sr, maar wel onder de gewone belediging van art. 266 Sr. Kennelijk is de wetgever van oordeel dat de belediging van een persoon in zijn hoedanigheid van ambtenaar onvoldoende is om de belediger zwaarder te straffen. Door die belediging wordt het gezag van de ambtenaar wellicht niet op zodanige wijze aangetast dat hij daardoor in de uitoefening van zijn functie wordt belemmerd. Die beperking is ook wel begrijpelijk: wanneer een persoon een ander kankerlijer noemt omdat hij ambtenaar is, en de belediging niet wordt gedaan tijdens of ter zake van de uitoefening van zijn bediening, is de openbare orde of het openbaar gezag niet direct in het geding. De beledigde persoon zal dan een klacht moeten indienen om te bewerkstelligen dat de dader voor zijn belediging wordt vervolgd.

Voetnoten "Voorgaande uitspraak"

[1.]

Machielse, A.J., 'Aantekeningen bij artikel', in: *Noyon, T.J., G.E. Langemeijer en J. Remmelink, Het Wetboek van Strafrecht*, voortgezet door J.W. Fokkens en A.J. Machielse (losbl.), Deventer: Gouda-Quint 2005, aantekening 4 bij artikel 267.

[2.]

ECLI:NL:HR:2012:BW9970.

Voetnoten "Conclusie"

[1.]

A.J.M. Machielse in Noyon, Langemeijer, Remmelink, aant. 4 bij art. 267 Sr, bijgewerkt tot 1 augustus 2005 (online versie).

[2.]

Vgl. zijn conclusie van 4 oktober 2011, ECLI:NL:PHR:2012:BT7085.

[3.]

Zie ook mijn oud-ambtgenoot Jörg in zijn conclusie van 18 april 2000, ECLI:NL:PHR:2000:ZD9754, par. 7, waar hij overweegt dat het woord 'gedurende' meer op het temporeel aspect en de woorden 'ter zake van' meer op het onderwerpelijk aspect van de ambtsbediening wijzen.

[4.]

Zie ook A.L.J. Janssens, *Tekst en Commentaar Strafrecht*, aant. 7 bij art. 267 Sr, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 1546.

[5.]

De politierechter overwoog "dat de verdachte vrijgesproken dient te worden van het onderdeel 'gedurende en/of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn/haar/hun bediening' nu de ambtenaren van politie op dat moment geen wettelijke taken uitvoerden". De politierechter veroordeelde de verdachte vervolgens voor "eenvoudige belediging" ex art. 266 Sr.

[6.]

Uit de gebezigde bewijsmiddelen blijkt dat die agent verbalisant 3 betreft.